

Kedves Olvasónk!

Köszöntő a LAM alapításának 30. évfordulója alkalmából

Így indítottuk a lapot 30 évvel ezelőtt, amikor a LAM első köszöntőjét, a Beköszöntőt írtuk. 1990 októberében azonban a megszólításba még bekerült a „reménybeli” kifejezés is. Különös ez a szó, pontosabban ennek a szónak a használata, így egy emberöltő távlatából visszatekintve. Akkor, a rendszerváltás utáni hónapokban, sőt években, de talán az egész '90-es évtizedben, a reményből volt a legtöbb. Az egész ország abban reménykedett, hogy végre eljött a szabadság kora, amikor kiteljesedhetnek az alkotó energiák és egy nagy, össznemzeti nekibuzdulással átutorhatjuk a megfáradt és kudarcot vallott szocializmusból a fejlett nyugati, szociális piacgazdaságba és plurális demokráciába vezető lépcsőfokokat, hogy aztán a belátható – nem is oly távoli – jövőben ripsz-ropsz utolérjük majd a magyar lakosság zömének példaképét, a „k. u. k.”-beli „sógorok” lakta Ausztriát. Ebből a remény és a nekibuzdulás biztosan megvalósult. A többiről most inkább ne beszéljünk. Nagyon is beszéljünk viszont arról, hogy ez a tenni akarás, az alkotóenergiák felszabadulása egy megújuló, jobb és lakhatóbb ország reményében hogyan vezetett el a LAM megalapításához – mert most ennek jött el az ideje.

A „sztori”

Bizton állíthatom, hogy amikor belekezdünk, akkor még egyikünk sem gondolt arra, hogy majd 30 év után számot adjunk mindarról, amit véghez vittünk. Mert, amikor már a harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása után, egy sötét, 1989. végi estén, dr. Bula Zoltán barátommal, volt évfolyamtársammal ifjú szakorvosokként elmentünk vacsorázni az akkori Svejk vendéglőbe, csak egy jót szerettünk volna beszélgetni erről-arról, no meg enni egy jót (knédli és sztrapacska) és persze inni is kicsit. Sört. Ugyanis azért választotta Zoli éppen a Svejket, mert szerette a cseh söröket. Szó szót, a knédli sör és a sört sör követte, így míg előbb csak a hazai szaksajtó gyászos helyzetén keseregünk, a második korsó sör után már eljutottunk arra a felszabadító gondolatra, hogy itt lenne az ideje egy jó lapot indítani, mert nem hittünk abban, hogy meg lehetne reformálni „kívülről” a meglévőket. És melyik hagyományos szerkesztőség, melyik tekintélyes professzor fogadna be minket, „ifjú törököket”? Így érkeztünk el aztán, az utolsó, már csak pohárnyi sör mellett, ahhoz a felismeréshez, hogy nincs más mód egy jó magyar nyelvű orvostudományi újság olvasására, csak ha mi alapítunk egyet. Jellemző az akkori közhangulatra, hogy a nyilvánvaló abszurditása (hiszen mindaddig csak olvastunk, esetleg írtunk is tudományos cikkeket, de nem szerkesztettünk újságot) ellenére is komolyan gondolhattuk ezt. Valószínűleg ezért történhetett, hogy másnapra sem felejtettük el ötletünket, olyannyira, hogy elszántságunkban hamarosan írtunk is egy laptervet. Vagyis leírtuk azt, hogy mi milyen orvostudományi folyóiratot szeretnénk itthon, magyar nyelven olvasni. Mert mégiscsak ez az anyanyelvünk, és bármennyire is szeretjük a *New England Journal of Medicine*-t, vagy a *British Medical Journal*-t, vagy akár a *The Lancet*-et, esetleg a *JAMA*-t olvasgatni, az esti, vagy éjszakai órákban mégiscsak könnyebben emésztjük a szakirodalmat magyar nyelven. Így aztán szépen kiszemelgettük kedvenc lapjainkból mindazt, amit szerettünk bennük, ami szerintünk itthon is jó lenne, de az akkori tapasztalataink szerint, hiányzik.

Elkezdünk beszélgetni a barátainkkal, kollégáinkkal az ötletünkről. Kezdetben bártortalanul, hátha tényleg komplett idiótának, esetleg csak fantasztának, vagy álmodozónak néznek minket. De

nem így történt. Mert ők is úgy gondolták, hogy kellene végre egy olvasható és hasznos általános orvostudományi lap. Valahogy elhitték, hogy meg tudjuk csinálni. Aztán a hasonlóan fiatal barátaink elkauzoltak minket az idősebb kollégáinkhoz, mentoraikhoz. Mint egy vízbe dobott kő körül, úgy szélesedtek az ötletünk keltette koncentrikus hullámok. És nem csitultak, hanem egyre erősödtek. Lényegében így alakult ki a kezdeti „elcsapat”, a szerkesztőség magja, és már együtt írtuk az újabb és újabb, egyre finomodó és részletgazdagabb lapterveket.

Így jutottunk el 1990 elején két olyan orvoshoz, akik nélkül most nem írhatnánk meg a LAM alapításának történetét és különösen nem 30 év után. Mert nélkülük nem lenne LAM, mert nagy valószínűséggel nem találtunk volna másokat, akik ennyire hittek volna bennünk, és akik hajlandók lettek volna az idejüket, a figyelmüket, energiájukat és támogatásukat, személyes kapcsolati rendszerüket az új lap megalapítására áldozni. Dr. Farsang Csaba volt az első, vezető rangban lévő tekintélyes orvos, akivel megismertettük az ötletünket és ő egyből lelkesen támogatott minket a továbbiakban. Azóta is itt van velünk, immáron három évtizede. Mellette dr. Frenkl Róbert, a Testnevelési Főiskola néhai egyetemi tanára, a Nemzeti Egészségvédelmi Intézet akkori igazgatója volt az, aki hozzánk hasonlóan fiatalos hévvel lelkesedett az új folyóirat ötletének megvalósításáért. Latba vetette személyes befolyását, és elérte, hogy az akkoriban dr. Surján László miniszter úr és dr. Jávor András államtitkár úr által vezetett Egészségügyi Minisztérium is támogassa a lap indulását. Többek között ennek is köszönhető, hogy a minisztériumban kaptunk egy kicsi, sötét, hátsó udvarra néző szobát egy kis asztallal, két székkal, egy telefonnal a leendő szerkesztőség működése számára. Már akkor, amikor még csak ketten voltunk, Bula Zoltán és én. Munka után minden nap bementünk és lehallgattuk a saját pénzünkből vett üzenetrögzítő telefonon nekünk hagyott üzeneteket. Közben találkoztunk a különböző szakterületek akkori meghatározó személyiségeivel, hogy megnyerjük őket az ügyünknek. Többnyire sikerrel jártunk, aminek valószínűleg az volt az oka, hogy Farsang Csaba és Frenkl Róbert ajánlása kinyitotta az ajtókat, és ezért hihetőnek tűnt számukra, hogy a terveinket meg is tudjuk majd valósítani. Lényegében ezeken a beszélgetéseken formálódott tovább a lapról alkotott elképzelésünk és alakult ki a leendő szerkesztőbizottság.

Bula Zoltánnal már viszonylag korán elneveztük közös gyermekünket, és mivel a múlt méltó és megőrzendő hagyományaira akartunk támaszkodni, ezért archaizáltunk és az *Új Magyar Orvosi Hírmondó* nevet adtuk neki. De éreztük, hogy ez egyrészt túl hosszú, másrészt tényleg nagyon „régimódi” és ráadásul nagyon „magyar”, külföldön nem könnyen használható. Ezért folyamatosan kerestünk valami olyat, amely ugyan hasonlóan kifejezi a gyógyító hagyományok megőrzésének szándékát, de utal a mindenkor legkorszerűbb tudás és gyakorlat megszerzésére, valamint rövidebb és könnyen érthető külföldön is. Egy kései vacsora utáni beszélgetés során merült fel a *Lege Artis Medicinae* elnevezés, mint olyan, amely önmagában hordozza nem csupán a legkorszerűbb tudományosságot, hanem a gyógyítás művészetének évezredek hagyományait is. Egyből beleszerettünk, és mivel a többieknek is tetszett, végül is ez lett az új lap neve. De azért alcímként megőriztük a korábbi, archaizáló nevét is, mert szerettük. És hogy teljesen hasonlóvá váljunk nagyhírű példaképeinkhez – no meg, hogy még rövidebb és könnyen kimondható legyen –, természetesen adódott a rövidítés: LAM. Így lett az új lap LAM.

Ugyan lapterveink egyre kifinomultabbak lettek, de tagadhatatlanul volt egy kis bökkenő: egyikünknek sem volt lapszerkesztői tapasztalata. Az itthoni szerkesztőségektől mit tudnánk tanulni, amikor éppen őket akarjuk meghaladni? De akkor hová menjünk megtanulni az igazán jó orvosi lapok szerkesztőségi munkájának csínját-bínját? Természetesen azokhoz, akiknek a példáját követni kívánjuk! De a *NEJM*, a *JAMA* nagyon távol volt, túl az Óperenciás-tengeren, nyilván kifizethetetlen messzeségben. Maradtak a britek, London végül is elérhető távolság. Így mentünk ki Bula Zolival Londonba, egy 10 napos tanulmányútra a *BMJ* és a *Lancet* szerkesztőségeibe a NEVI támogatásával, a szabadságunk terhére. Csodálatos, felejthetetlen, mindent meghatározó élmény volt. Napokat töltöttünk mindkét szerkesztőségben az akkori főszerkesztők vendégeként, őket „árnyékként” követve, minden szerkesztőségi eseményen részt véve. Ekkor ismerkedtünk meg Richard Smithszel a *BMJ*-nél és Richard Hortonnal a *Lancet*-nél, akiknek később hosszú időn keresztül meghatározó befolyásuk volt és van e két globális orvostudományi folyóíratra. Természetesen elképedtek, amikor meghallották, hogy alig fél éven belül akarjuk elindítani az új folyóiratot, amely még csak a fejünkben és néhány papírlapon létezik. Mindketten mindent nagyon alaposan megfigyeltünk, részletesen lejegyeztünk, és minden este összesítettük megfigyeléseinket. Lényegében úgy utaztunk haza, hogy a táskáinkban lapult egy világosan leírt javaslat a szerkesztő-

ségi struktúránkra és a belső szakmai folyamatokra. Olyan, amely a legjobb hagyományokat követi és hitünk szerint itthon is megvalósítható.

Igen ám, de egy új laphoz kiadó is kell. Akkor éppen a rendszerváltás utáni fergeteges átalakulások, az egész gazdasági, jogi, piaci környezet gyökeres megváltozásának, nagy múltú cégek eltűnésének és szinte a semmiből felbukkanó új vállalkozásoknak a korszakát éltük. Így az igazán természetes, lényegében a legegyszerűbb gondolat az volt, hogy ha nincs megfelelő kiadó a láthatáron, akkor nosza, alapítsunk egyet. Muszáj volt, mert már ősszel ki akartuk hozni az első számot. És lőn. Olyannyira, hogy az 1990. szeptember 15-én bejegyzett Literatura Medica Orvostudományi Publicisztikai és Informatikai Kft.-nek egyharmad részben az Egészségügyi Minisztérium, vagyis a magyar állam volt a tulajdonosa a NEVI-n keresztül. Ekkor vettük fel az első munkatársunkat, egy „titkárságvezetőt”, vagyis egy szerkesztőségi titkárt, aki felveszi a telefont, szervezi és intézi az újság és a kiadó mindennapi ügyeit. Ahogy bővült a csapat és felpörgött a LAM nevű lap első számainak előkészítése, gyorsan kinőttük a kis minisztériumi szobát, és átköltöztünk a NEVI Andrássy úti épületébe. A gyönyörű palotaépület első emeletén kaptunk a hátsó udvari traktusban pár szobát, ahol a szerkesztőség már megkezdhetette egyre aktívabb működését.

Itt, a NEVI melletti jó nevű kínai étterem konyhájának sajátos, emlékezetes illatfelhőjében készítettük elő 1990 októberében azt a Beköszöntőt, amelyet e soraim után olvashatnak.

A LAM

Így, 30 évvel a Beköszöntő megírása és kiadása után, ma sem tudnánk alaposabban, jobban és talán szebben sem bemutatni a LAM alapítóinak hitvallását, kitűzött céljait, az akkor még csak leendő lapról alkotott elképzeléseit. Csak magunkat tudnám ismételni, vagy kivonatolni, ezért inkább eltekintek ettől, és arra biztatom kedves olvasóinkat, hogy szenteljenek pár percet akkori gondolatainknak. Ráadásul, amikor azokat a sorokat leírtuk, már javában készült az első, az 1990 decemberében, a karácsonyi ünnepek előtti időpontra időzített mutatószámunk. Jó néhány dolgot már pontosan tudtunk, azonban sok minden még nagyon is rugalmasan alakult, és inkább csak a szándékainkban létezett.

Természetesen adódik a kérdés, vajon mit sikerült megvalósítanunk az eredeti célkitűzéseinkből? Így, visszagondolva az elmúlt évtizedek eseményeire, a megjelent évfolyamok lapszámainra, most azt hiszem, hogy sokkal kevesebbet, mint amit az elején álmodtunk, sőt még annál is kevesebbet, amit kezdetben reméltünk, de sokkal-sokkal többet annál, mint azt reális józansággal gondolhattunk volna. Mert végül is a gondolat, az álmom felmerülésétől, a „fogantatástól” számított 9 hónap múlva már megszületett az új lap neve, kialakulóban volt a szerkesztősége, formálódott a kiadására vonatkozó elképzelések, támogatóink lettek, és kijutottunk Londonba megtanulni az orvosi lapszerkesztés és -kiadás csínját-bínját. Okkal és joggal mondhatták – és mondták is – azt nagyon-nagyon sokan, köztük olyan hiteles szakemberek, mint a *Lancet* akkori főszerkesztője, hogy alig (ha egyáltalán...) hihető az, hogy az első szám megjelenjen már egy évvel az ötletet követően. De valahogy akkoriban, a rendszerváltás hőskorában, ez nekünk egyáltalában nem tűnt annyira lehetetlennek és hittünk a saját igazunkban, tehetségünkben, energiánkban. És abban, hogy szükség van egy ilyen lapra. Valójában ez a – talán nem is olyan „vak” – hit adott nekünk elég erőt és elszántságot ahhoz, hogy minden nyilvánvaló nehézség és hiány ellenére meg tudjuk csinálni. De emellett nagyon sok energiát kaptunk az egyre növekvő támogatói körtől és a felőlük érkező jóindulat, bizalom és konkrét segítség révén.

A céljaink, terveink megvalósításának üteme és mértéke azonban nem pusztán a belső erőforrásainkon és a kapott támogatásokon múlt, hanem az ország és benne az egészségügy általános állapotán, a mindenkori gazdasági, társadalmi, politikai helyzeten, a hazai technológiai fejlődés adta lehetőségeken, valamint a globálisan érvényesülő (mega)trendeken és konjunktúrára vagy válságokra is. Sem szerkesztőségünk, sem kiadónk nem tudta tartósan kivonni magát ezek hatása alól – de azért többször is megpróbáltuk. Hihetetlen nagy személyes áldozatokkal és csoportos erőfeszítéssel ideig-óráig mégis sikerült szembeütni az árral.

Mindezek tükrében érdemes értékelni az elmúlt 30 harminc év szerkesztőségi és kiadói teljesítményét. Erre ugyan mi is kísérletet teszünk a következő évfolyamban, de ezt igazán Önök, a szerzőink és olvasóink tudják megtenni. Ezért számítunk a véleményükre, gondolataikra, tapasztalataikra, élményeikre. Kérjük, írják meg és küldjék el nekünk!

Múlt és jelen

Lényegében egy emberöltő, 30 év telt el a LAM megálmodása, megalapítása és megszületése, első számának kiadása óta. Nem csupán egy emberi élet, nem csak egy újság, hanem egy ország, egy társadalom életében is jelentős időtartam ez. Benne hullámheggyekkel és hullámvölgyekkel, jobb és rosszabb időszakokkal. Minden tekintetben, mind szellemi, mind egzisztenciális, mind érzelmi dimenziókban. A LAM-ot már kezdetben sem „steril” tudományos lapnak szántuk, mert híven akartuk leképezni az orvoslás szigorúan vett up-to-date tudományossága mellett a társadalmi és gazdasági folyamatokba való kiszakíthatatlan beágyazottságát is – ezzel egy olyan nyilvánvaló társadalmi szerepet is betölteni szándékoztunk, amelyet a LAM akkor megfogalmazott és az ismétlődő felülvizsgálatok ellenére azóta is változatlan missziója jól megmutat. Ez tükröződött egyrészt a szerkesztőbizottság összetételében, a rovatstruktúrában, a szerzői felkérésekben, az olvasói visszajelzések, levelezések, nyílt eszmecserék, szakmai viták kezdeményezéseiben, és végül a nagyszerű LAM Klub elindításában. Ezért (is) tudott a LAM az 1990-es első évtizedében – az akkori pezsgő társadalmi közegben – olyan jelentős mértékben a hazai egészségpolitika egyik fő fórumává, az egészségügyi és egészségbiztosítási reform egyik kovászává válni. Ez, a hazai egészségügy korszerűsítésében betöltött kitüntetett szerepe a 2000-es évek első évtizedében fokozatosan átalakult, majd a 2010-es években lényegében háttérbe szorult. A 2010 után történt társadalmi, gazdasági, technológiai változások nem kedveztek a LAM ilyen irányú szerepvállalásának, ezért a kapott reakciókból és tapasztalatokból okulva, kényszerűen csupán a szigorú értelemben vett orvostudomány „vizein hajózunk”, és csak ritkán merészkedünk a határterületek viharosabbnak, veszélyesebbnek tartott területeire.

Ezért is lehet érdekes a visszatekintés, annak bemutatása, hogy a 30 évvel ezelőtti Magyar Köztársaságban az akkori szerzők és szerkesztők, a szakma és a társadalom akkori meghatározó szereplői, nem egy esetben a vezetői, mit tartottak fontosnak, mit gondoltak helyesnek és mit javasoltak az általuk fontosnak tartott problémák megoldására. Önmagában már az is érdekfeszítő, ha csupán az akkor megoldandónak ítélt kérdéseket vesszük számba. Mert első látásra is szembetűnő, hogy sokszor az egykori problémák alapján véve nem is olyan nagyon különböznek a jelenlegiek: mintha „megállt volna az idő”. Nem csak azért, mert „nincs új a nap alatt”, hanem mert esetleg nem sikerült elég jól megoldani őket, vagy, mert egy másik szinten ugyan, de újratermelődtek. Talán lehet tanulni az akkori leírásokból, vitákból, javaslatokból. Ezért a következő lapszámokban szemelgetni fogunk a 30 évvel korábban közölt cikkeinkből, hogy mindenki megítélhesse a változást, fejlődést, a megoldási kísérletet, vagy esetleg annak a hiányát, a közös kudarcunkat. Amennyiben Önnek, kedves Olvasónk van erre javaslata, észrevétele, reakciója, kérjük, hogy ossza meg velünk és a LAM többi olvasójával!

Jelen és jövő

Bár vannak jövőkutatók, futurológusok, de úgy hiszem, hogy a jövőt senki sem ismeri pontosan. Vannak jósok és álmodozók, akik azt hiszik, hogy valamilyen módszerrel meg tudják jósolni, vagy csak intuitíven meg tudják „álmodni” a jövőt. És vannak azok, akik az álmaikat meg tudják valósítani. De ők soha nincsenek egyedül, mert egyedül nem megy. Ez sem. Mindig kell egy csapat, egy olyan csoport, amelynek a tagjai képesek ugyanazt az álmoképet látni és elhinni, hogy az elérhető. Azt hiszem, hogy a LAM-ot ilyen társakkal sikerült létrehozni és a mai napig életben tartani.

De bármennyire is képesek voltunk megvalósítani közös álmunkat, sok mindent nem láthattunk előre. Még azt sem, ami pedig nyilvánvalóan tudható volt már a rendszerváltáskor. Hogy ez egy kis ország, a méretgazdaságosság határán, sok területen inkább alatta. Hogy csak egy szellemi elitje van, és itt nincs keleti és nyugati part. Hogy az orvosok ideje és tudásszomja véges, ezért erősen korlátozott mind a potenciális szerzők, mind a lelkes és rendszeres olvasók száma. Hogy ennél még laposabb az olvasni vágyó orvosok pénztárcája és a mindenkori politika kénye-kedvétől függően a hirdető marketingbüdzséje is véges. Hogy az elektronikus sajtó, az internet, a közösségi médiumok és az online kurzusok térhódításával gyökeresen megváltozik az orvosok olvasási és általában, a médiafogyasztási szokása. Így lett a kezdetben kéthetente 100 oldalon megjelent *Lege Artis Medicinæ* – Új Magyar Orvosi Hírmondóból LAM, majd így született meg az elektronikus válto-

zat, a www.eLitMed.hu is. A következő évfolyamban ennek a folyamatnak a felidézését és bemutatását is megkíséreljük.

Egyvalamit biztosan nem lehetett előre látni: a Covid-19-világjárványt. Bár már a '90-es évek közepe óta foglalkoztak a mérvadó hazai és nemzetközi szakértők egy ilyen új vírusos betegség globális elterjedésének veszélyével – erre jó gyakorlóterep volt a madárinfluenza-járvány –, de arra nem számítottunk, hogy ide jutunk, hogy éjszakai kijárási tilalom, rendkívüli jogrend van érvényben, és hogy nálunk is mérlegelni kelljen az ország ismételt teljes „leállítását”. Egy évvel ezelőtt, kora ősszel kezdtük tervezni a LAM 30. születésnapjára ünnepségét és az azt követő évfolyamot. Akkor még arra készültünk, hogy egy év múltán, 2020 novemberében, méltó körülmények között, a LAM korábbi, még köztünk lévő alapítóinak és szerkesztőségi tagjainak, lektorainak és szerzőinek a meghívásával és részvételével ünnepelünk egy olyan különleges kulturális esemény keretein belül, amely híven tükrözi a LAM misszióját és alapelveit, a legkorszerűbb gyógyító tudományok mellett a méltó hagyományokat és az alkotó- és előadó-művészeteket egyaránt. A jelenlegi koronavírus-járvány mindezeket a terveinket keresztülhúzta. Így elmarad, vagy legalábbis a ködös jövőbe tolódik a személyes találkozás és a közös emlékek személyes felidézése. Ehelyett a LAM és az eLitMed.hu oldalain emlékezünk és tekintünk vissza az elmúlt évtizedekre, vonunk egyfajta mérleget, és próbálunk előretekinteni a következő évekre. Kérjük olvasóinkat, legyenek ebben is partnereink, legyenek (társ)szerzőink, írják meg saját olvasatukat!

Köszönet

A LAM alapításakor a projektbe mindenki önzetlenül beletette azt, amire éppen akkor és ott szükség volt a sikerhez. Ezért a mai napig hálásak vagyunk mindenkinek, aki részt vett ebben a munkában, legyen az állami vezető, intézetigazgató, egyetemi tanár, klinikai vagy kórházi orvos, gazdasági szakember, támogató, hirdető, grafikus, tördelő, szerkesztő, korrektor, értékesítő, asszisztens vagy nyomdász. Mindenkinek, aki velünk volt és azoknak is, akik még most is velünk vannak. Minden egykori és jelen szerzőnek és olvasónak, minden hirdetőnknek és támogatónknek, minden lektorunknak és szerkesztőnknek, a kiadó valamennyi volt és jelenlegi munkatársának.

Hála és köszönet mindenkinek, akik velünk tartottak és velünk maradtak ezen az úton. Tudjuk, hogy honnan indultunk, emlékezünk arra, merre jártunk és ismerni véljük a céljainkat. Bár nem tudjuk pontosan, hogy milyen hegyeken és völgyeken át kanyarog az út, de határozottan tudjuk, hogy ez a mi utunk. Ezért biztosan járunk rajta. Kérjük, tartsanak velünk a jövőben is!

2020. november havában

dr. Kapócs Gábor
és a LAM Szerkesztősége

LEGE ARTIS MEDICINÆ

SZERKESZTŐSÉG

FŐSZERKESZTŐ:

Farsang Csaba

HELYETTES FŐSZERKESZTŐK:

Bula Zoltán • Kapócs Gábor

SZERKESZTŐK:

Bognár Ilona • Böszörményi Nagy György
Kolin Péter • Polyák József • Tártsy Miklós

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK:

Frenkl Róbert

Arnold Csaba • Ádám György • Bálint Géza • Boda Domokos
Buda Béla • Budai József • Csanda Endre • Csernay László
Debreceni Loránd • Eckhardt Sándor • Endrényi Ferenc • Forgács Iván
Gráber Hedvig • Görgényi Frigyes • Horváth Attila • Jávor András
Kendrey Gábor • Kapronczay Károly • Kékes Ede • Kisbenedek László
Lépes Péter • Méhes Károly • Nagy Iván • Németh Csóka Mihály
Papp Zoltán • Perner Ferenc • Petrányi Győző • Péterffy Árpád
Sas Géza • Szepesi András • Szilágyi Géza • Vadon Gábor
Vizi E. Szilveszter • Z. Szabó László

SZERKESZTŐSÉGI MUNKATÁRSÁK:

Egerszegi Péter • Nagy Zsuzsa

TITKÁRSÁG:

Horváth Gyuláné • Mérés Katalin • Predák Sándorné

KÜLSŐ MUNKATÁRS:

Nagy András László

TÁRSSZERKESZTŐK:

Ajkay Zoltán, pulmonológia • Altorjay István, belgyógyászat • Benedek Erika, szájsebészet
Bodnár Béla, egészségügyi jogtanácsos • Bondár Éva, egészségügyi közgazda
Kis János, sebészet • Dobozi Enikő, bőrgyógyászat • ifj. Dubecz Sándor, sebészet
Esztári Imre, fogászat • Farkas Ilona, onkológia • Fodor Mihály, labor
Fornet Béla, izotópdiagnosztika • Földes Gyula, gyermekgyógyászat • Gergely Péter, immunológia
Gyurkovics Kálmán, gyermekgyógyászat • Hajda Márta, szemészet • Hajtmann Béla, statisztika
Holmann Endre, urológia • Jánosi András, kardiológia • Kenéz József, neuro-radiológia
Kerényi Zsuzsa, diabetológia • Koczor János, ortopédia • Koncz József, fül-orr-gégészet
Kőhidai László, elméleti tudományok • Martényi Ferenc, pszichiátria • Mester János, izotópdiagnosztika
Mózsik Gyula, diabetológia • Nagy Zoltán, neurológia • Nemes Attila, szív- és érsebészet
Jenei András, patológia • Paksi András, statisztika • Pető Zoltán, pszichiátria
Péterffy Miklós, hematológia • Rác Károly, endokrinológia • Resch Béla, szülészlet-nőgyógyászat
Zacher Gábor, traumatológia • Stumpf János, onkológia • Sándor Judit, orvosi etika és jog
Szebenyi Béla, reumatológia • Újszászi László, gasztro-enterológia • Vajda János, idegsebészet
Weltner János, sebészet • Zám Mária, szociológia

Kedves Reménybeli Olvasónk!

Új, általános orvostudományi szaklap beköszöntőjét tartja kezében. Első kérdése talán ez: van-e egyáltalán létjogosultsága Magyarországon és 1990-ben még egy szakfolyóiratnak. Hiszen hazánkban nem kevés nagy hagyományú orvostudományi lap jelenik meg, melyek közül néhányának bizonnyára Ön is olvasója.

Véleményünk szerint egy új szaklapnak nem csupán létjogosultsága van, de megszületése itt és most parancsoló szükség. A tegnapi társadalmi változások ma létrehozhatják az egészségügy korszerű modelljét, lehetővé téve a holnap modern elveken nyugvó orvoslását. A ma szerveződő és újjászerveződő szakmai és érdekvédelmi testületek okos és erélyes tevékenységükkel holnapra illő helyükre emelhetik az orvoslás és az orvosok rangját, megbecsülését, cselekvési lehetőségeit, elősegítve holnaputáni szakmai, tudományos felzárkózásukat a világ élvonalához. A korszerű modellek, elvek, szerveződések pedig a teória és a praxis minden vonatkozásában tiszta, pontos artikulációt igényelnek: induló lapunk ennek kíván alkalmas közegévé válni, s mi több, a jobbulási folyamat egyik kezdeményezőjeként, katalizátoraként szándékozik fellépni.

Tartalmában és megjelenésében nemzetközi színvonalú, naprakész folyóiratot kívánunk olvasóink kezébe adni. A mintegy százoldalas terjedelem, a kéthetenkénti megjelenés és az alkalmazott korszerű szerkesztési elvek lehetővé teszik, hogy Ön friss, hiteles, magas szintű tájékozódást nyerjen az érdeklődésére számot tartó igen sok témakörben – egyetlen újság elolvasásával.

Nemcsak a medicina bármely területéről érkező tudományos eredmények gyors közzétételével, hanem az orvosi közélet aktuális híreinek közlésével és megvitatásával, a mindannyiunkat érintő gondolatok és eredeti megfigyelések pezsgő levelezési rovatunkban történő publikálásával kívánunk hozzájárulni a magyar orvoslás színvonalának emeléséhez, az orvosképzés és -továbbképzés korszerűsítéséhez.

Rendszeresen megjelenő Supplementumainkkal egy-egy fontos téma bővebb, részletekbe menő

kifejtését tesszük lehetővé; tervezzük a főbb hazai és nemzetközi kongresszusok anyagának ismertetését is.

Lévén az orvoslás az egyik legemberközpontúbb tevékenység, nem csak a medicina szigorúan vett tudományos kérdéseivel foglalkozunk, de teret adunk az orvoslás társadalmi, gazdasági, etikai aspektusainak is – szándékaink szerint ezzel is hozzájárulva egy új, költségérzékeny egészségügyi modell kialakításához.

Bízunk abban, hogy lapunkat az alapellátásban, kórházakban, kutatóintézetekben, vagy az egészségügy bármely területén dolgozó szakemberek egyaránt élvezettel és haszonnal forgatják majd.

Bár egy ilyen újság ötletének megszületése egy pillanat műve csupán, előkészítő munkáink hosszabb időt vettek igénybe. Széles körű hazai tájékozódás, nemzetközi tapasztalatgyűjtés, gondos, aprólékos tervezés után most már szilárd meggyőződésünk, hogy újságunk nem csak hasznos, de olvasmányos és szép is lesz: utóbbiban a korszerű, színes fotók és illusztrációk közlését is lehetővé tevő nyomdatechnika, s az esztétikus külső-belső arculatot megtervező és kivitelező kiváló szakemberek vannak segítségünkre.

Próbaszámunk ez év novemberében jelenik meg, melyet ingyenesen elküldünk Önnek is.

Folyóiratunkat elsősorban előfizetés útján kívánjuk terjeszteni. Ennek módjáról, részleteiről is próbaszámunkban informáljuk.

Olyan folyóiratot szeretnénk kezébe adni, amely nem pusztán a mi elképzeléseinket tükrözi, hanem amelyet Ön is – kedves leendő Olvasónk – közleményeivel, észrevételeivel, véleményével és ellenvéleményével alakítva valóban magáénak érez.

LAPUNK LEGYEN AZ ÖNÉ IS!

Tisztelettel:
a *Lege Artis Medicinae*
Szerkesztősége

1990. október havában

Töprengő

Hiszek az írott, a kimondott szó erejében. Tudom, hogy a hangos gondolkodás, a nyilvánossággal megosztott töprengés nagy felelősséget hordoz. Kérdezek hát inkább az alábbiakban, válaszokat keresve, egyúttal lehetőséget kínálva a továbbgondolkodásra.

Melyik kép a hiteles? – kérdezem: Az orvosok, tágabb értelemben az egészségügy munkatársai fejlett hivatástudattal, magasfokú felkészültséggel rendelkeznek, ezzel pótolják a gyógyítás olykor elkeserítően szerény színvonalát képviselő tárgyi feltételeit. Vagy az, amely szerint az orvosokat, egészségügyieket csak a pénz érdekli. Ha nem fizetsz, csak a csodában bízhatasz.

– Szakkönyvet utoljára az egyetemen vettem a kezembe – „büszkélkedett” egy ifjú kolléga. A másik, egy egyetemi oktató: Feleségem is elfogadta, hogy jövedelmem egy részét mindig felre tesszük, ebből fedezhetem a kongresszusi részvételeket, vásárolhatok szakkönyveket: néha furdal a lelkiismeret, hisz’ a gyerekekre mindig több kellene, még sincs más lehetőség.

A szélsőségeknek tekinthetők között nyilván – erkölcsiekben, anyagiakban, szakmaiakban egyaránt – számos köztes forma létezik. Kérdés, merre billen a mérleg nyelve, mi a jellemző, s mi a kivétel?

Egyfajta választ kínál erre a kérdésre kedves magzatunk, az Új Magyar Orvosi Hírmondó sorsa. Erről meditálok most. Hisz’ valóban magzat ő, hónapok óta hordjuk immár elképzeléseink, vágyaink, reményeink, vitáink... méhében, immár hallani véljük szívhangjait és féltőn szeretjük.

Ha minden harmadik-negyedik kolléga, mintegy 8-10.000-en családtagok lesznek, akkor nemcsak életképes, hanem erős, izmos, nagyreményű lesz az újszülött. De egy kisebb, felelekkora család is egészséges magzatra számíthat, ha egy ilyennek szerényebbek is lesznek a lehetőségei.

Csak aki igazán jól beszél egy világnyelvet, az tudja, mi a különbség anyanyelvén – vagy a „jól beszélt” nyelven olvasni, írni, előadni, vitázni.

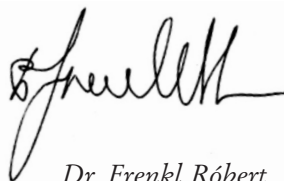
Már az is nagy dolog, ha egy szakembert, egy orvost, szűk szakterülete érdekli, legújabb irodalmát nyomon követi, miért olvasna egy, a medicina egészét – beleértve a prevenciót, a rehabilitációt, népegészségügyi gondokat, határterületeket, reformelképzeléseket, vitákat... – átfogó nemzetközi színvonalú, szükségszerűen drága lapot? Talán, mert magyarul kapja mind ezt és igen frissen.

Talán, mert személyében, szakmájában mindig – nemcsak a ma divatjának hódolva – európainak tartotta magát, ez határozta meg belső igényét és tudta, mit jelent magyar és európai orvosnak lenni.

Igaz, hány határainkon kívül élő magyar orvos fogja előfizetni az Új Magyar Orvosi Hírmondót? Hányan a szomszédos országokból és hányan a szakma vezető országaiiban élők közül?

Közhely, hogy gondolkodásukat, életvezetésüket, új iránti fogékonyságukat tekintve vannak nyugdíjas korú fiatalok és huszoneves aggastyánok. Mindez talán mégsem végzettszerű. Egy szakma megfiatalodhat egy életképes újszülött, egy európai mértékkel is versenyképes – kézbe venni is öröm – folyóirat szolgálatai révén.

Rangos szerkesztőbizottság, igen, de talán még fontosabb; fiatal szerkesztőség, számos, minden szakmát és korosztályt képviselő szerkesztőségi munkatárs. Nemzedékek, szakmák nem egymás ellen, hanem együtt és egymásért. Hitem szerint szép lenne. Szép lesz.

Dr. Frenkl Róbert

LEGE ARTIS MEDICINAE

ÚJ MAGYAR ORVOSI HÍRMONDÓ

Tapasztalva és nyögve a hazai orvostudomány mostoha publicisztikai állapotát, nemzetközi színvonalú, 100 oldalon, részben színes, A4 formátumban igényesen kivitelezett, kéthetente megjelenő szakmai folyóirat elindítására vállalkozunk, kiváló hazai és külföldi szakemberek bevonásával. Ebben modern szerkesztési elvek meghonosítása révén, új szemléletmóddal a magyar orvoslás világszínvonalra emeléséhez, és a tervezett költségérzékeny egészségügyi modell kialakításához kívánunk hozzájárulni. Nem csupán a szűk értelemben vett orvostudomány hazai fejlődését szeretnénk szolgálni, hanem a humánus medicina eszményét szem előtt tartva hangsúlyos szerepet szánunk az orvoslás intuitív aspektusainak, a társadalom-egészségügyi szemléletnek is.

Célkitűzések

Azon orvoskollégáknak kívánunk segítséget nyújtani, akik az orvoslás minden területére kiterjedő, átfogó érdeklődéssel bírnak, hogy egyfelől a szakmai elsőkélyesedést, másfelől a túlzott specializálódást sikerrrel elkerülhessék. Nem kevésbé fontos feladatnak tartjuk továbbá, hogy a gyors megjelentetéssel, a nagy nemzetközi adatbázisokban való jelenléttel lehetőséget teremtsünk a folyóiratunkban publikálók számára, hogy a jelenlegi hazai gyakorlatban egyedülálló gyorsasággal megjelenhessenek a nemzetközi tudományos életben.

Legfőbb vezérelvünk a multidiszciplinaritás. Minden olyan közlésnek igyekszünk helyet adni, amely nemcsak a szakorvos kollégák munkáját segíti, hanem a más szakterületen, az alapellátásban, vagy akár a magánorvosi területen dolgozók figyelmére is érdemes.

Naprakész, a nemzetközi irodalommal összhangban álló elvek hirdetésére vállalkozunk. Ezt lehetőség szerint rangos magyar szerzők tollából származó tanulmányok segítségével kívánjuk elérni. Amennyiben ez nem valósítható meg, úgy vagy szerkesztőségi közlemény, vagy rangos külföldi folyóiratról átvett cikk pótolja majd a hiányt.

Fontosnak tartjuk az orvostársadalom szemléletmódjának megváltoztatását a nemzetközi tapasztalatok tükrében az alapellátás, klinikopatológia, orvostudományi alap kutatás, társadalom-orvostudomány, prevenció, egészségvédelem, rehabilitáció, költségérzékeny egészségügyi területein.

A prevenció kérdései a téma fontosságának megfelelő hangsúlyt kapnak hasábjainkon. Szíve-

sen adunk közre felmérési eredményeket, tervezeteket, javaslatokat, rendelkezéseket.

Szívesen foglalkozunk határterületi kérdésekkel, differenciáldiagnosztikai problémákkal.

Cselekvő részeseivé kívánjuk tenni lapunk szerzőit és olvasóit a küszöbön álló egészségügyi és társadalombiztosítási reform kidolgozásának és bevezetésének, vélemények közreadása, ütköztetése, saját álláspont képviselése révén.

A kéthetenkénti megjelenést figyelembe véve korszerű szerkesztési, szerkesztési és nyomdatechnikai eszközök alkalmazásával igen gyors átfutási időt kívánunk megvalósítani (levelezési rovat: 4 hét; gyors közlemények: 6 hét; rövid közlemények: 8 hét; összefoglaló munkák, illetve nagyobb terjedelmű közlemények: max. 3 hónap).

Minden esetben közöljük a tanulmány beérkezésének és elfogadásának időpontját.

Az önálló közlemények angol nyelvű összefoglalóval jelennek meg.

Folyóiratunkat jegyeztetni kívánjuk a nemzetközi irodalomjegyzékekben és számítógépes adatbázisokban (Medline, Index Medicus, Current Contents).

Formailag lapunkat sajátos arculat, a tipográfia és nyomdai eszközök jó megválasztásával elért olvassmányosság, tetszetős megjelenés fogja jellemezni.

Tervezett rovataink

1. Összefoglaló munkák és eredeti közlemények
Igen fontosnak tartjuk olyan munkák megjelentetését, melyek továbbképző jellegűek, az adott kérdésekben megfelelő eligazítást, ajánlást tartalmaznak. Ebben a rovatban eredeti közleményeket, áttekintő és továbbképző munkákat jelentetünk meg.

Igyekszünk egy folyóiraton belül – ha erre módunk van – az ebben a rovatban helyet kapott tanulmányokhoz kapcsolódó rövid közleményeket is megjelentetni, továbbá a téma fontossága esetén szerkesztőségi vagy a szakterület tudományos vezetése általi állásfoglalást publikálni.

2. Gyors közlemények

Igen rövid átfutási időt biztosítunk jelentős megfigyeléseket közlétező, néhány beteg adatait felölelő tanulmányok számára, tudományos kapcsolatfelvétel elősegítése, illetve a prioritás biztosítása érdekében.

3. Rövid közlemények

Klinikai tanulmányok, diagnosztikus módszerek, preklinikai közlések, elméleti fejtegetések, kutatási részeredmények.

Az e rovatba sorolt tanulmányokat a rövidség és a témában rejlő jelentőség vagy aktualitás jellemzi. Szeretnénk, ha a kollégák időben ismernék meg egy-egy szakterületen a tudományos eredményeket, az igénybe vehető diagnosztikus lehetőségeket, induló multicentrikus vizsgálatok tervezetét stb.

4. Klinikó-patológiai oknyomozás

Részletes esetismertetések tervezünk a diagnosztikában és a terápiában részt vett valamennyi szakember bevonásával, a differenciáldiagnosztika részletezésével, a definitív diagnózis közlésével (mely nem feltétlenül post mortem). Ezzel szeretnénk a határterületi kérdések megoldását segíteni, a klinikó-patológiai szemléletet erősíteni.

5. Egyéb közlemények

Eredeti tanulmányok a medicina nem specifikus vonatkozásairól, úgymint egészségügyi közlés, gazdaság, prevenció.

Itt közöljük az Orvosi Kamara, MOTESZ és egyéb egészségügyi társadalmi szervezetek és önszerveződések közleményeit is.

6. Szerkesztőségi közlemények

7. Módszertani levelek

8. Reform Rovat

(RR: az egészségügyi és társadalombiztosítási reform rovata.) Célunk, hogy a költségérzékeny egészségügyi modell kialakítását és bevezetését folyamatosan figyelemmel kísérjük, elfogulatlan vitafórumot biztosítsunk, saját véleményünkkel segítsük a folyamatot.

9. Levelezési rovat

E rovatot a szakmai viták pezsgő színterévé kívánjuk tenni. A tudományos vitában mindenkit egyenlőnek tekintünk, véleményét tiszteletben tartjuk, amennyiben az nem személyeskedő, hanem logikus okfejtéssel alátámasztott. Emellett itt közlünk minden rövid, a 3. pontban jelzett rovatba nem illő klinikai közlést, esetismertést, eddig nem észlelt gyógyszer mellékhatást, tüneti egybeesést, egyszerű diagnosztikus módszert stb.

10. Diagnosztikus algoritmusok

Könnyen kezelhető differenciáldiagnosztikai segédeszközök (szemléletes ábra vagy táblázat formájában), melyek egyszerű választásos kérdésekre épülnek, elsősorban diagnosztikus, ritkábban terápiás tervet is adnak.

11. Orvosi fejtörő/agytorna

Olyan, a mindennapi gyakorlatból vett rövid diagnosztikus felvetés, melyhez választási lehetőségeket közlünk, és a részletes megoldást később adjuk meg.

12. Töprengő – Elmélkedés az orvoslásról

Teret kívánunk adni a kollégák morális vívódásainak, lelkiismereti kétségeinek, mélyen emberi gondolatainak.

13. Orvosetikai és Jogi rovat

Ebben a rovatban a hazai és a nemzetközi aktuális orvosetikai kérdésekkel, az orvosi jogviszony kérdéseivel, az egészségügyet sem elkerülő privatizáció jogi vonatkozásaival kívánunk foglalkozni. Tanácsadó szolgálatot szervezünk hozzáférhető szakemberek bevonásával.

14. Historia Medica (Orvostörténeti rovat)

A címlapon közölt orvostörténeti vonatkozású szépművészeti alkotásból, vagy napi aktualitásból kapcsolódó orvostörténeti tanulmány a Magyar Orvostörténeti Társaság (Societas Hungariae Artis Medicinae) gondozásában.

15. Művészettörténeti rovat

A címlapon megjelenő szépművészeti alkotásról írt ismeretterjesztő tanulmány a Szépművészeti Múzeum gondozásában.

16. Medicus Immaturus

Orvostanhallgatók és pályakezdő orvosok által írt és szerkesztett rovat az őket érintő kérdésekről.

17. Parlamenti és minisztériumi Tudósítások

18. Könyvismertetés

19. Kongresszusok, tudományos ülések előrejelzése

20. Rövid hírek

21. Hirdetések

A különböző gyógyszer-, műszer- és gyógyászati segédeszközgyártók fizetett hirdetési. Szakirányú állásbörzével kívánjuk segíteni a magánorvosi szférát, továbbá az egészségügyi intézmények káderproblémáinak megoldását kvalifikált szakemberek vonatkozásában. Ez utóbbi hirdetések szociális térítési díj ellenében jelennek meg.

22. Supplementumok

Tematikus különszámok, nagyobb terjedelmű összefoglaló munkák, tudományos ülések anyagai.